

crtачke tehnike

Svježina i autentičnost koju crtež ostvaruje kroz akciju umjetnika stavlja ga na prvo mjesto kad je u pitanju razmatranje umjetničkog procesa.

Izražajno sredstvo tj. najprisutniji likovni element crteža jest crta, ali i ploha i ton koje određeno crtačko sredstvo ostavlja na crtačkoj podlozi, a karakter crte osim o odabranom sredstvu ovisi i o 'rukopisu' crtača koji je povlači.

U radu s djecom predškolske dobi crtačke tehnike zauzimaju uvjerljivo prvo mjesto kad je u pitanju redovitost korištenja i upravo je to područje u kojem dijete ostvaruje radove neodoljive ekspresije.

LARA A.

Primorska kuća, ugljen
Skupina Mrvice, djeca u 5. i 6. godini života
Dječji vrtić Rijeka
CPO Zamet
PPO Krijesnica
Rijeka

ugljen

Tatjana Jurković, odgajateljica, i Eda Tomljanović, odgajateljica savjetnica
 Dječji vrtić Rijeka, CPO Zamet, PPO Krijesnica
marin.jurkovic@ri.t-com.hr
eda.tomljanovic@gmail.com

Način primjene

Ugljen je specifičan materijal zbog svoje prašnjave strukture i posebne mekoće. Ugljenom se mogu izvlačiti crte različite debljine i intenziteta, čime se stvara prikaz plastičnosti prostora. Kad se ugljen položi na podlogu svojom širinom, dobiju se plohe različitih tonskih vrijednosti – od blijedosivih do crnih tonova. Da bi se crteži sačuvali, potrebno ih je fiksirati tekućim fiksativom.

Mali savjeti

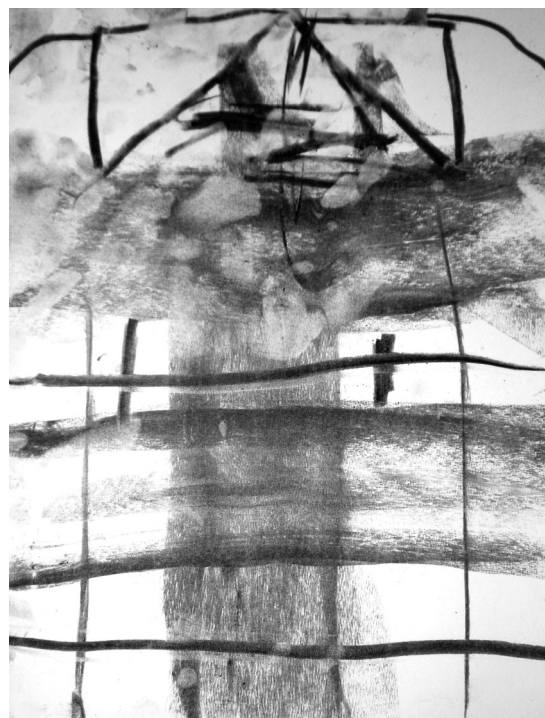
Crtaču ugljenom može prethoditi aktivnost skiciranja olovkom (na manjem formatu papira) u neposrednoj okolini vrtića, ulici, parku, knjižnici, kiosku i sl. (skiciranje na licu mjesta). Cilj je usmjeriti dječju pozornost na objekte iz okruženja, njihove elemente i detalje, te na taj način potaknuti razvoj vizualne percepcije, a ujedno i razvoj sposobnosti prenošenja doživljenog i viđenog na papir.

Upute za djecu

Kroz veselu igru 'Ples tonova' (instrumentalna glazba kao kulisa) djeca se upoznaju s načinima korištenja ugljena (slobodno izvlačenje linija). Nakon upoznavanja karakteristika i mogućnosti izražavanja ugljenom, odgajateljica s djecom dogovara temu likovnog rada. Potiče djecu da pronađu svoju skicu i prema njoj izrade crtež ugljenom. Ciljanim pitanjima (Sjećaš li se boje krova?, Kakvu bi ti kuću želio/željela?, Jesu li tamo bili tvoji prijatelji? i sl.) potiče ih da se prisjete neke situacije, trenutka ili detalja (uz pomoć skice) i da ostvare svoje likovno rješenje.

Dodatni prijedlozi

Za crteže ugljenom upotrebljavaju se hrapavi bijeli i tonirani papiri, akvarel papir, papirnate tapete i sl. Ukoliko djeca odbijaju crtati ugljenom zbog crnog traga koji ostavlja na rukama, dio ugljenog štapića se može pokriti ljepljivom papirnatom trakom. Osim gumice (vrlo mekane) za brisanje, djeci se može ponuditi flanelna krpica za razmazivanje ugljena.

Dvorac, ugljen
 Skupina Mrvice, djeca u 5. i 6. godini života
 Dječji vrtić Rijeka
 CPO Zamet
 PPO Krijesnica
 Rijeka

olovka

Helena Gašpar, odgajateljica mentorica
Dječji vrtić Špansko, Zagreb
helenagaspar@net.hr

Način primjene

Crtaње olovkom vrlo je važno u dječjem razvoju i povezivanju osjećaja, percepcije i finih pokreta rukom. Zato je korisno na početku postupno isključiti drvene bojice, flomastere i paste, koje uvodimo nešto kasnije u likovnom radu s djecom. Preporučuje se crtati olovkom 2B. Aktivnost crtanja može se provoditi sa svom djecom, manjim grupama (jednom po jednom), individualno s djecom koja su u crtanju nesigurna ili odbijaju crtati, grupno ili individualno s djecom koja vole crtati i koja često crtaju.

Mali savjeti

Na samom početku dobro je početi s igrama kako bi se djeca kroz kretanje, dodir i komunikaciju s okolinom opustila. Djeca se u tim igrama slobodno kreću prostorijom i slijede upute odgajatelja. To su igre orijentacije u prostoru, dodirivanja i doživljavanja karaktera oblika, veličine, materijala.

Djeca biraju mjesto na kojem će crtati (na stolcu, na stolu, ispod stola, na podu). Pri tome je važno da nisu suviše blizu jedni drugima, kako bi se mogla usredotočiti i autentično se izraziti bez oponašanja drugih (osobito kod nesigurnije djece).

Kad su objekti koji se crtaju mali, potrebno je podsjetiti djecu da ono što je malo nacrtaju veće (ja ponekad ponudim povećalo). Vrijedi, naravno, i obrnuto.

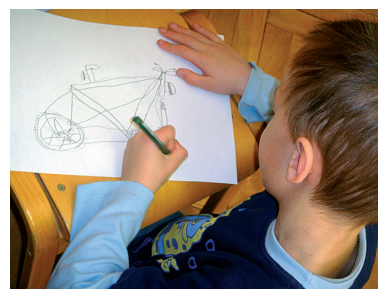
Upute za djecu

Tijekom aktivnosti potičemo djecu da promatraju i gledaju 'svojim očima' objekt ili sadržaj crtanja pitanjima: 'Što vidiš?', 'Što još vidiš?'. Ako se crta na papiru A4, poželjno je dati im uputu kako okrenuti papir u odnosu na oblik i veličinu sadržaja – teme (ili pitati djecu kako bi ona postavila papir).

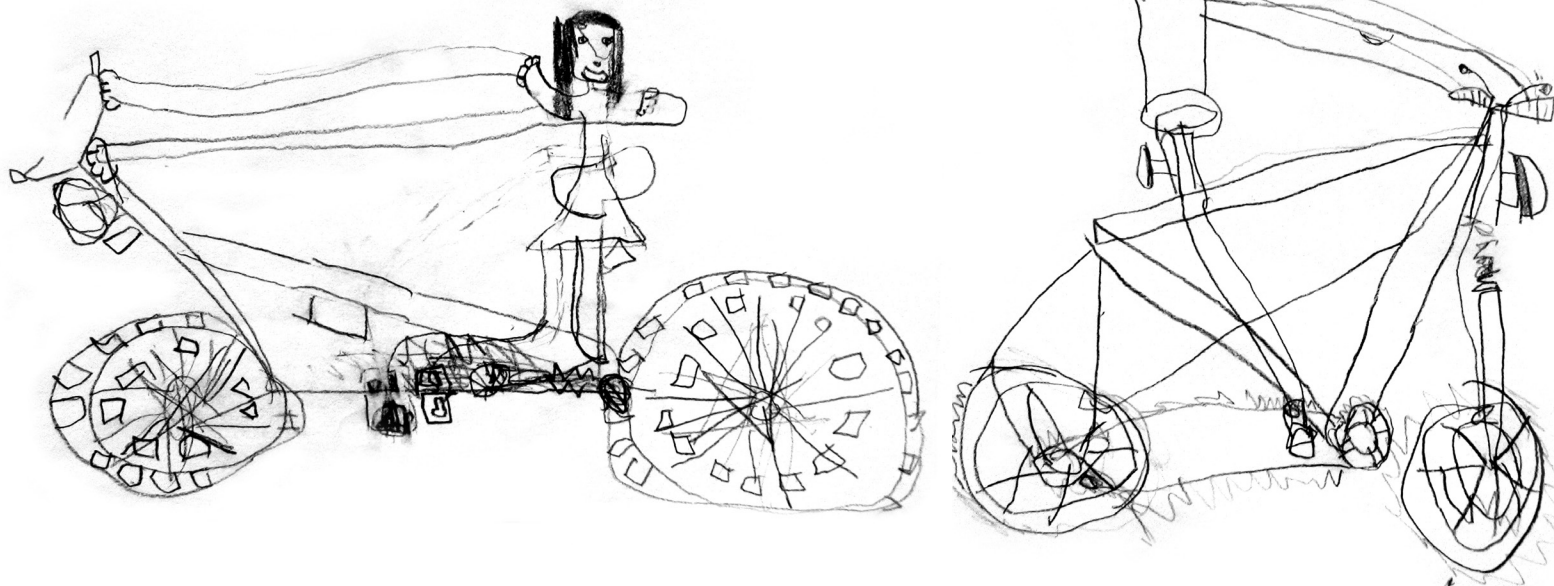
Dodatni prijedlozi

Kroz likovni rad dijete konkretno izražava svoj razvojni stupanj i način na koji opaža svijet. Praćenje i analiza likovnih radova određuju naredne korake i ciljeve u radu s pojedinim djetetom. Ponuđeni sadržaji – teme trebaju biti poticajni, djeci zanimljivi kako bi ih ona iz godine u godinu crtala u skladu sa svojim trenutnim mogućnostima i sama uočavala svoj razvojni put.

Neki od ponuđenih sadržaja (prema preporuci prof. Belamarić) su: kriška kruha, kukuruz, sapunica, češer, pletena košara, golo stablo...

Bicikl, olovka
Skupina Tigrići, djeca u 5. i 6. godini života
Dječji vrtić Špansko, Zagreb

flomasteri

Slavica Štulić, odgajateljica savjetnica
Dječji vrtić Opatija, Opatija
slavica.stulic@optinet.hr

Način primjene

Pripremiti flomastere i papir na različitim podlogama (stol, pod, zid...), ovisno o dječjem izboru likovnog sredstva za rad, odnosno načina ostvarivanja i izražavanja.

Mali savjeti

Evo nekoliko primjera kako ostvariti što šire mogućnosti tako da djeca sama otkrivaju i istražuju kako se sve može crtati:

- crtamo lijevom rukom
- crtamo lijevom i desnom istovremeno
- crtamo s više flomastera istovremeno
- crtamo vezanih očiju
- crtamo ispod stola, stolca (podloga je zalijepljena na unutrašnjem dijelu, dijete crta sjedeći, čučajući, ležeći...)
- slikamo cijelom šakom
- slikamo stopalima
- crtamo zagrljeni (po dvoje ili više djece).

Upute za djecu

Djeca treba omogućiti da zadovolje svoju prirodnu radoznalost za eksperimentiranjem, istraživanjem i traganjem, koristeći se svojim iskustvima, pa iako 'ništa' ne stvore, treba ih i dalje poticati jer je to preduvjet likovnog stvaralaštva. Treba im dopustiti da sama otkriju i osmisle 'neobičan' način slikanja ili crtanja.

Dodatni prijedlozi

Djecu treba poticati da nesmetano izražavaju svoju sklonost prema likovnom izrazu, jer tako razvijamo i kreativnu imaginaciju kao važnu komponentu stvaralačkog mišljenja. Igru 'crtamo neobično' poželjno je primjenjivati više puta godišnje jer poticajno djeluje na onu djecu koja su u fazi prilagodbe, a koja najčešće odbijaju likovne aktivnosti. Ovim igrama djeca stječu samopouzdanje i sigurnost u vlastite sposobnosti likovnog izražavanja. Budući da ove igre utječu na senzomotorni razvoj, ne treba inzistirati da djeca nešto konkretno nacrtaju.

Slobodno likovno izražavanje, flomaster
Skupina za rano učenje talijanskog jezika, djeca u dobi od 3. do 6. godine života
Dječji vrtić Opatija, Opatija

lavirani tuš

Ester Jedrejčić, odgajateljica
Dječji vrtić i jaslice Duga, Umag
ester234@net.hr

Način primjene

Djeci se ponude bočice s tušem, glatki papir, štapići ili pera, mekani kistovi i voda. Najprije se štapićem ili perom crta željeni motiv s tušem, a zatim se preko njega, dok je još mokar, mekanim kistom umočenim u vodu prelazi preko površina koje se žele obojiti. Zbog razlijevanja boje, površine nisu ravnomjerno popunjene pa se dobivaju različite tonske vrijednosti.

Mali savjeti

Ako se radi štapićem koji je jako zašiljen, moguće je dobiti vrlo fine detalje, dok se perom izvlače šire linije.

Upute za djecu

Ponudite djeci da nacrtaju obris motiva koji promatraju. Omogućite im pritom da odabiru boju tuša i sredstvo kojim će slikati (štapić ili pero). Obično se crtež radi samo u toj jednoj odabranoj boji kako bi djeca upoznala različite tonalitete boje koju koriste.

Dodatni prijedlozi

Odaberite motive koji imaju razigranu strukturu i koji traže detaljne poteze (košare npr.), ali treba imati na umu da je tehnika primjenjiva djeci predškolske dobi no mlađoj djeci.

Jelen, lavirani tuš
Skupina Cvrčci,
djeca u 6. godini života
Dječji vrtić i jaslice Duga,
Umag

tuš-pero

Smiljana Špoljar i Anita Andrašek, odgajateljice
Dječji vrtić Markuševac, Zagreb
smiljana.spoljar@zg.t-com.hr
anita.etno@gmail.com

Način primjene

Pripremljene su različite strukture platna (laneno, pamučno...), različitih oblika i veličina, pera različite debljine, trska, tuš i karton kao podloga. Platno stavimo na kartonsku podlogu, napnemo na okvir od trske, odabiremo željeno pero i tuš, te crtamo odabrani motiv (temu).

Mali savjeti

Ponudite djeci veći izbor različitih pera i pustite ih da sami otkriju kako različita pera stvaraju linije različitih debljina.

Upute za djecu

Prije same aktivnosti crtanja ponudite djeci različite istraživačke aktivnosti s perom (pliva, tone, vaganje, škakljanje perom, promatranje strukture pera pod mikroskopom...). Potom omogućite djeci da odaberu boju tuša i pero i započnu s crtanjem prema vlastitoj ideji.

Dodatni prijedlozi

Osim platna, za crtanje se mogu koristiti papiri različite strukture. Crtati i slikati možemo koristeći oba kraja pera, a potom promatrati kakav trag ostaje na papiru. Predškolce možemo potaknuti na pisanje perom, uspoređujući potom tragove koje ostavljaju druge vrste crtačkog pribora.

Slobodna tema, tuš-pero
Etno skupina Pčelice, djeca u dobi od 4. do 7. godine života
Dječji vrtić Markuševac,
Zagreb

